

ređenje. Za autora je neupitno postojanje temeljnih pretpostavki za znanstveno zasnivanje socijalnog rada kao specifične humanističke djelatnosti, a to je pitanje pojma, predmeta i specifičnih metoda koje proučavaju svoj predmet.

U razmatranju daljnjih epistemoloških problema u svezi s konstituiranjem jedne jedinstvene, integrativne i autentične teorije socijalnog rada, autor se zalaže za humanističku teoriju pomaganja i rješavanja problema koja se kao genuina teorija razvijala još od prvih škola za tzv. 'znanstvenu filantropiju' (M. Richmond).

Ovu ključnu hipotezu autor potkrepljuje majstorski izvedenim analizama definicija socijalnog rada u stručno-znanstvenoj literaturi, na temelju kojih, metodom dedukcije, dolazi do osnovne kategorije u znanosti socijalnog rada, a to je pojam cjelokupne životne situacije, iz koje su derivirane ostale potkategorije kao što su: pojam ljudskih potreba, socijalni problemi i socijalne akcije usmjerene na prevenciju socijalnih problema i izuzetnih potreba.

Logičan slijed ove analize završava elaboracijom specifične metodologije socijalnog rada koja svoj spoznajni i pragmatični interes usmjeruje na istraživanje i rješavanje ljudskih problema.

Drugo, treće i četvrto poglavlje koje nose naslove: *Socijalni rad s pojedincem i porodicom*, *Socijalni grupni rad* i *Socijalni rad u lokalnoj zajednici* kompleksni su metodski pristupi koji izrastaju iz supstancijalne teorije i bazične metodologije socijalnog rada. Nastajući u takovoj sprezi, ti kompleksni pristupi ostavljaju malo ili nimalo mjesta klasičnim 'metodikama' koje su jedinstveni i generički proces socijalnog rada 'razbijale' na funkcionalističke obrasce: rad s pojedincem, grupom i zajednicom.

Ovaj sinergizam metodskih pristupa najbolje se vidi u posebnim područjima primjene prakse, od kojih se naročito ističe rad s prognanicima i izbjeglicama koji se kao suvremena tematika i drama na ovim našim prostorima postavlja skoro kao nova disciplina u edukaciji socijalnih radnika u okviru koje se isprepliću svi dosad poznati metodski kompleksi.

Knjiga prof. Dervišbegovića: *Socijalni rad - teorija i praksa* iznimno je vrijedna i veoma

značajna studija, pogotovo kad u domaćoj literaturi prevladava izraziti deficit eksplanatornih studija ili su pak one opterećene izrazitim teorijskim eklekticismom, metodološkim redukcionizmom i pragmatizmom. U okolnostima u kojima Republika Bosna i Hercegovina živi (ili umire), a imajući u vidu sve naprijed navedeno, progovoriti o socijalnom radu na način koji je u isti mah informativan i teoretski kreativan znanstveno je postignuće dostojno divljenja i ujedno prvorazredni doprinos praktičnoj izgradnji suvremene teorije socijalnog rada. Studija je majstorski koncipirana: nakon potrebnih teoretskih razmatranja polazi od razine općih ideja i temeljnih strategija djelovanja, a na svakoj razini analize upozorava na nove dileme i otvara alternative koje nisu ni dogmatske, a ni neutralističke. Studija stoga potiče raspravu i svakako je značajan događaj i doprinos znanosti o socijalnom radu, a posebno praksi.

Aleksandar Halmi

THE SOCIOLOGY OF SOCIAL SECURITY

Michael Adler, Colin Bell, Jochen Clasen i Adrina Sinfield (ur.)
Edinburgh University Press, Edinburgh, 1991.

Ovaj se zbornik temelji na prilogima iznesenim na Drugom međunarodnom seminaru o sociologiji socijalne sigurnosti održanom na Sveučilištu u Edinburghu u srpnju 1989. godine.

U prvom poglavlju, pod naslovom *K sociologiji socijalne sigurnosti*, urednici pružaju uvid u zbornik, opisuju razvoj socioloških istraživanja socijalne sigurnosti u Velikoj Britaniji i ukazuju na zadaće budućih istraživanja.

U drugom dijelu, naslovljenom *Širenje koncepta socijalne pravde: implikacije za socijalnu sigurnost*, Bettina Cass ukratko izlaže, podvrgava kritici i sintetizira Rawlsove socijalno-demokratske, egalitarističke i feminističke stavove o socijalnoj pravdi. Autorica zatim predlaže primjenu tako konstruiranog proširenog koncepta distributivne pravde u provodnju reformi australskog sustava socijalne si-

gurnosti i uvođenju novih oblika državnog intervencionizma, posebno u sferi tržišta rada.

Treće poglavlje, pod naslovom *Što je dovoljno? Novi dokazi o siromaštvu koji dozvoljavaju definiciju minimalne beneficije*, razmatra problem linije siromaštva. Nakon pregleda niza internacionalnih i nacionalnih studija o siromaštvu i njegovom mjerenju, Peter Townsend i David Gordon koriste se subjektivnim konceptom siromaštva dobivenim anketom velikog broja Londončana kako bi ustanovili iznos dohotka koji je neophodan za nadilaženje siromaštva.

U četvrtom prilogu *Alternativne budućnosti za socijalnu sigurnost*, Abraham Doron prikazuje tri moguća pravca razvoja socijalne sigurnosti u kapitalističkim industrijskim društvima: 1. održavanje postojećih institucionalnih aranžmana, 2. realizacija 'neokonzervativnog sna' i 3. stvaranje privatnih socijalnih država u polju socijalne sigurnosti. Autor smatra da je prvi scenario poželjniji od druga dva.

U petom dijelu, pod naslovom *Lekcije iz recesije u Skandinaviji 1975-1985*, Staffan Marklund prikazuje opseg restrikcija socijalnih beneficija tijekom spomenutog razdoblja u Danskoj, Finskoj, Norveškoj i Švedskoj. Restrikcije su dijelom uzrokovane niskim stopama ekonomskog rasta i velikim budžetskim deficitima, ali dijelom i ideološkim promjenama te unutrašnjim svojstvima sustava socijalne sigurnosti.

Šesti članak, *Salama-taktika i australna socijalna država*, opisuje povijesni razvoj i današnja svojstva australskog sustava socijalne sigurnosti. Autor Peter Travers zaključuje da taj sustav spada u tzv. liberalne režime socijalne države.

U sedmom dijelu, pod naslovom *Obrasci iregularne zaposlenosti i labava mreža socijalne sigurnosti: neki nalazi o zapadnonjemačkom razvoju*, Karl Hinrich polazi od tvrdnje da državna regulacija radnog odnosa u obliku tzv. normalnog radnog odnosa štiti radnike od 'najgorih efekata' tržišta rada. Autor zatim prikazuje širenje neregularne zaposlenosti i njegove društveno-ekonomske posljedice.

U osmom prilogu, naslovljenom *Efekti povlačenja nadolje, nezaposlenost i interesi u socijalnoj državi*, Heiner Ganssmann razmatra postojanje interesa zaposlenih da pomognu nezaposlenima. Autor polazi od Marxove teorije

o 'industrijskoj rezervnoj armiji' i tvrdi da je smanjenje nezaposlenosti u interesu zaposlenih jer nezaposlenost slabi pregovaračku moć sindikata i povećava izdvajanja za osiguranje nezaposlenih. Autor dotiče neoklasičnu ekonomiju, ali ne razmatra tezu prema kojoj su sindikati i naknada za nezaposlenost uzroci nezaposlenosti.

U devetom članku, pod naslovom *Spol, klasa i socijalna država: slučaj dohodovne sigurnosti u Australiji*, Sheila Shaver analizira australsku socijalnu državu s marksističko-feminističkog stajališta. Ona tvrdi da je australski sustav dohodovne sigurnosti kapitalistički, patrijarhalan i opsesivan, ali na specifičan način, svojstven Australiji i povijesnim okolnostima.

U desetom dijelu, naslovljenom *Partikularizam zapadno-njemačkog socijalnog kapitalizma: slučaj socijalne sigurnosti žena*, Stephan Liebfried i Ilona Ostner polaze od tvrdnje da moderna zapadna društva osiromašuju i marginaliziraju žene. Autori zatim razmatraju položaj žena na zapadno-njemačkom tržištu rada i u sustavu socijalne sigurnosti.

U jedanaestom prilogu, pod naslovom *Dohodovno testiranje u Europi: rastuća briga*, Wim van Oorschot i John Schell prikazuje trend od univerzalnog socijalnog osiguranja k selektivnoj dohodovno testiranoj pomoći u više europskih zemalja. Autori analiziraju svojstva i posljedice dohodovnog testiranja pomoći.

U dvanaestom poglavlju, naslovljenom *Paradoks upravljanja diskrecijskim radnicima u politici socijalnog blagostanja*, Michael Lipsky bavi se administrativnim posljedicama reforme socijalnih programa provedene 1988. godine u SAD. Autor pokazuje da su socijalni radnici dobili veća prava diskrecijskog odlučivanja, što je izazvalo neke nove probleme u provođenju socijalne politike.

U trinaestom članku, *Socijalno oblikovanje informatičke tehnologije: kompjutorizacija i administracija socijalne sigurnosti*, Michael Adler i Roy Sainsbury pokazuju da kompjutorizacija sustava socijalne sigurnosti otvara nove mogućnosti organizacijskih promjena.

U četrnaestom dijelu, pod naslovom *Interorganizacijske relacije u traženju socijalne sigurnosti*, Björn Hvinden razmatra odnose između državnih, lokalnih i profesionalnih socijalnih službi u Norveškoj i Britaniji.

U posljednjem prilogu, naslovljenom *Socijalna nepravda: diferencijalno provođenje poreznih i socijalno sigurnosnih regulacija*, Dee Cook pokazuje da se u Velikoj Britaniji daleko više sredstava troši na pronalaženje prijevare koje čine siromašni recipijenti socijalne sigurnosti

nego na prijevare koje čine bogati porezni obveznici. Autorica smatra da je to nepravedno.

Prikazani zbornik pruža dobar pregled shvaćanja koja dominiraju u sociologiji socijalne sigurnosti.

Darko Oračić